

Miljödepartementet
171 16 Stockholm

Remissyttrande

Betänkande Områden av riksintresse och Miljökonsekvensbeskrivningar (SOU 2009:45) och departementspromemoria Enklare lagtext om miljökonsekvensbeskrivningar (Ds 2009:65)

Inledning

Kärnavfallsrådet har fått för kännedom, med möjlighet till att lämna remissyttrande, miljöprocessutredningens slutbetänkande *Områden av riksintresse och Miljökonsekvensbeskrivningar* (SOU 2009:45) och en departementspromemoria med förslag till *Enklare lagtext om miljökonsekvensbeskrivningar* (Ds 2009:65).

Kärnavfallsrådet anser att miljökonsekvensbeskrivningar är ett angeläget beslutsunderlag för prövningen av slutförvar för använt kärnbränsle, såväl som i samband med prövning av andra anläggningar för hantering, mellanlagring och slutförvaring av annat kärnavfall och radioaktivt avfall och väljer därför att lämna ett remissyttrande. Kärnavfallsrådets yttrande är inriktat på de föreslagna ändringarnas relevans för prövningen av slutförvar av använt kärnbränsle. Kärnavfallsrådet har inga synpunkter när det gäller betänkandet *Områden av riksintresse och* yttrandet gäller departementspromemorian *Enklare lagtext om miljökonsekvensbeskrivningar* (Ds 2009:65) som presenteras ett förslag till ett nytt 6 kap. miljöbalken. Förslaget tydliggör den process som ska följas för samråd och framtagande av miljökonsekvensbeskrivningar och annat beslutsunderlag samt ändring av lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet.

Kärnavfallsrådets synpunkter

Betydande miljöpåverkan lika med miljökonsekvensbeskrivning

Departementspromemorian föreslår en ändring i kraven på upprättande av miljökonsekvensbeskrivningar. Enligt förslaget ska miljökonsekvensbeskrivningar endast upprättas för sådana verksamheter och åtgärder samt planer och program som kan antas ha betydande miljöpåverkan. För verksamheter eller åtgärder som inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan behövs enligt förslaget en miljökonsekvensbeskrivning inte tas fram men en sammanställning som beskriver miljöeffekter och dess konsekvenser ska läggas fram. Länsstyrelsen ska bedöma om verksamhet eller åtgärd antas medföra en betydande miljöpåverkan och kräver miljökonsekvensbeskrivning. För alla tillståndspliktiga verksamheter ska, som i dag, samråd genomföras.

Kärnavfallsrådet anser att föreslagen ändring är i linje med direktiv 85/337/EEG med ändring 97/11/EG om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt. Enligt direktivets artikel 4.2. ska medlemsstaterna bestämma om projekt som anges i bilaga 2 till

direktiv blir föremål för bedömning. Ändringarna kan leda till en förenkling och effektivisering av det svenska MKB-systemet.

Emellertid vill rådet framhålla vikten av transparens och tydlighet vad gäller länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan, d.v.s. vad som ligger till grund för länsstyrelsens beslut och för de verksamheter vars miljöpåverkan inte kan antas vara betydande, vilka krav som ställs på redovisning av miljöeffekter och dessas konsekvenser. Enhetlighet vad gäller beslut om betydande miljöpåverkan och krav på redovisning av en verksamhets miljöeffekter och dess konsekvenser bör eftersträvas över hela landet. Vidare vill Kärnavfallsrådet lyfta fram behovet att överväga hur kumulativa effekter ska hanteras i ett system där bara verksamheter, åtgärder, planer och program med betydande miljöpåverkan konsekvensbeskrivs. De kumulativa konsekvenserna är redan idag ett försummat perspektiv i konsekvensbeskrivningsarbetet.

Redovisning av alternativ

Promemorian påpekar att kraven på redovisning av alternativ inte har förtydligats av myndigheterna med slutsatsen att förtydligande inte har behövts.

Det är Kärnavfallsrådets uppfattning att oklarheter finns vad gäller krav på hantering av alternativ i miljökonsekvensbeskrivningar. Frågan om redovisning av alternativa utformningar och jämförbara sätt att uppnå samma syfte har varit till diskussion bland relevanta myndigheter och andra aktörer i samband med ansökan av inkapslingsanläggning och slutförvar för använt kärnbränsle men oklarheter råder vad gäller krav om alternativredovisning.

Kärnavfallsrådet anser att det vore önskvärt om kraven på redovisning av alternativ i miljökonsekvensbeskrivningar kunde förtydligast i lagtexten.

Vid ändring av verksamheten behöver endast ändringen redovisas

Promemorian föreslår att vid ansökan om ändringstillstånd ska miljökonsekvensbeskrivning begränsas till att endast avse sådana uppgifter som behövs för prövningen för själva ändringen.

Kärnavfallsrådet vill understryka vikten av att det i miljökonsekvensbeskrivningen ges en samlad bild av verksamheten och att miljöpåverkan beskrivs i sin helhet i de fall där dessa kan leda till kumulativa effekter på kort eller lång sikt. Vid en förenkling och revidering av lagstiftningen bör man uppmärksamma hur kumulativa effekter ska fångas upp i en tillståndsprövning.

Samordning

Enligt departementspromemorian föreslås samordning mellan miljöbalken och andra lagar. I samband med prövningen av slutförvar för använt kärnbränsle såväl som i samband med prövningen av andra kärntekniska verksamheter, gäller denna samordning av tillstånd enligt miljöbalken och kärntekniklagen respektive strålskyddslagen.

Ansökan om inkapslingsanläggning och slutförvar för använt kärnbränsle som Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) beräknas lämna in vid årsskiftet 2010/2011 kommer att prövas enligt både miljöbalken och kärntekniklagen. Denna parallella prövning kommer att utföras av två olika instanser, d.v.s. miljödomstolen och strålsäkerhetsmyndigheten som har olika utgångspunkter i sin prövning. Strålsäkerhetsmyndigheten besitter teknisk kompetens för att bedöma säkerhets- och strålskyddsaspekter som miljödomstolen inte förfogar över. Kärnavfallsrådet anser att en samordning som innebär att ansökan om inkapslingsanläggning

och slutförvar för använt kärnbränsle enbart prövas av miljödomstolen skulle undergräva prövningsprocessen för den kommande ansökan.

Kärnavfallsrådet anser att det finns ett behov av att samordna den parallella prövningen enligt kärntekniklagen och miljöbalken men denna bör utredas inom ramen av det pågående uppdraget som utförs av *Utredningen om en samordnad reglering på kärnteknik- och strålskyddsområdet* och som är inriktat på att samordna bestämmelserna i miljöbalken, kärntekniklagen och strålskyddslagen.

Kärnavfallsrådets svar på frågor ställda i remissmissivet

1. Är de föreslagna möjligheterna ändamålsenliga när det gäller att få länsstyrelsens bedömning av dels hur samråds-kretsen bör avgränsas, dels vilken inriktning och omfattning miljökonsekvensbeskrivningen bör ha?

Kärnavfallsrådet anser att föreslagna åtgärder är ändamålsenliga när det gäller avgränsning av samråds-kretsen och kan leda till förbättringar vad gäller inriktning och omfattning av miljökonsekvensbeskrivningar.

2. Har kravet avseende redogörelse för val av plats och de alternativa platser som har övervägts fått en ändamålsenlig avgränsning?

Det är Kärnavfallsrådets uppfattning att oklarheter finns vad gäller krav om hantering av alternativ i miljökonsekvensbeskrivningar. Kärnavfallsrådet anser att det vore önskvärt om kraven på redovisning av alternativ i miljökonsekvensbeskrivningar förtydligas i lagtexten.

3. Kan en miljökonsekvensbeskrivning avseende ändring av en verksamhet, vilken kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och för vilken det finns förutsättningar att bevilja ändringstillstånd, begränsas till att endast beskriva själva ändringen och dess påverkan på hela verksamheten utan att för den skull på nytt beskriva hela verksamheten?

Kärnavfallsrådet anser att innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen bör vara i relation till projektets miljöpåverkan. Det är viktigt att en miljökonsekvensbeskrivning ger en samlad bild av verksamheten och dess effekter med hänsyn till kumulativa eller synergistiska konsekvenser som ändring av en verksamhet kan ge upphov till.

4. Bör länsstyrelsen även fortsättningsvis besluta om att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken?

Kärnavfallsrådet ser inga skäl till ändringar av nuvarande ordning.

5. Finns det något skäl till att inte införa en möjlighet till samordnad prövning mellan miljöbalken och andra författningar?

*Kärnavfallsrådet anser att det finns ett behov av att samordna den parallella prövningen enligt kärntekniklagen och miljöbalken inför ansökan om slutförvar för använt kärnbränsle men denna bör utredas inom ramen av det pågående uppdraget som utförs av *Utredningen om en samordnad reglering på kärnteknik- och strålskyddsområdet*.*

6. I vilken omfattning ställer tillsynsmyndigheten krav på att det ska finnas en miljökonsekvensbeskrivning i anmälningsärenden (se 25 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och 20 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet)? Bör denna möjlighet finnas kvar?

Rådet anser att möjligheten till att ställa krav på miljökonsekvensbeskrivning i anmälningsärenden bör finnas kvar.

7. Är övergångsbestämmelserna ändamålsenligt utformade?

Kärnavfallsrådet har inte synpunkter på övergångsreglerna men vill uppmärksamma departement på att övergångsreglerna enligt promemorians förslag kommer att påverka prövningen av ansökan för tillstånd för en inkapslingsanläggning och slutförvar för använt kärnbränsle som SKB avser att lämna in vid årsskiftet 2010/2011. Omfattningen av denna påverkan och dess konsekvenser är inte klar i nuläget, men kan leda till behov av kompletteringar och fördröjning av prövning av ansökan som har tagits fram enligt nuvarande bestämmelser.

8. Finns det någon tillsynsmyndighet som behöver underrättas enligt 6 kap. 11 § första stycket miljöbalken enligt 1 b § farledslagen?

Kärnavfallsrådet har inte kunskap inom detta område och avstår från att yttra sig.

9. Har de omskrivna paragraferna i de andra författningarna med nya hänvisningar till 6 kap. miljöbalken fått en riktig och ändamålsenlig utformning?

Kärnavfallsrådet har inte några synpunkter på bestämmelserna utformning.

Beslut i detta ärende har fattats av Kärnavfallsrådets ordförande Torsten Carlsson. Ärendet har beretts av kanslisekreterare Holmfridur Bjarnadottir, kanslichef Eva Simic och ledamot Tuija Hilding-Rydevik.

Torsten Carlsson

Eva Simic